LIETUVOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ KONFEDERACIJA

www.lpsk.lt

VEIKLOS ATASKAITA

2025 m.

Gerb. Tarybos nariai,

2025-ieji profesinėms sąjungoms buvo iššūkių ir intensyvios veiklos metas. Valstybės pastangos stiprinti gynybą bei visuomenės atsparumą susidūrė su būtinybe užtikrinti socialinio saugumo ir viešųjų paslaugų finansavimo tęstinumą.

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (LPSK) nuosekliai atstovavo darbuotojų teisėms, pabrėždama, kad darbo užmokestis, viešojo sektoriaus finansavimas ir socialinės garantijos yra ne mažiau svarbūs nei karinės galios stiprinimas. Be to, šios dvi sritys glaudžiai susijusios, nes didelė dalis mūsų atstovaujamų darbuotojų stoja į priešakines linijas, kai valstybė susiduria su įvairiausiomis krizėmis, įskaitant karinį pavojų. Todėl tokių jautrių klausimų derinimas turi būti socialiai teisingas – neperkeliant papildomos naštos mažiausiai uždirbantiems.

Tiesa, gegužės pabaigoje turėjome iššūkių dėl pasikeitimų vadovybėje ir sekretoriate, tačiau mobilizavome jėgas, peržiūrėjome prioritetus ir tęsėme veiklą įvairiuose valstybinio ir tarptautinio lygmens procesuose: buvome aktyvūs Trišalės Tarybos, darbo grupių ir komitetų darbe, bendradarbiavome su socialiniais partneriais ir valdžios institucijomis derybose dėl minimalaus mėnesinio atlyginimo, viešųjų paslaugų darbuotojų atlyginimo ir garantijų, darbo ir poilsio laiko pusiausvyros, darbingumo užtikrinimo, darbuotojų saugos ir sveikatos, įvairaus lygmens kolektyvinių sutarčių plėtros, skurdo mažinimo politikos tobulinimo, tęsėme projektinę veiklą.

Šie metai buvo itin nelengvi siekiant tvirtai atstovėti viešojo sektoriaus darbuotojų interesus - tiek derybose dėl Nacionalinės kolektyvinės sutarties (NKS), tiek reaguojant į valstybės biudžeto projektą, kai paaiškėjo, kad kai kurioms darbuotojų grupėms skirta mažiau asignavimų nei tikėtasi.

Po nelengvų derybų pavyko susiderėti dėl atnaujintos NKS 2026-2028 metams, o joje sulygtos papildomos garantijos bus taikomos apie 70 tūkst. profesinių sąjungų narių. Tačiau taip pat mums svarbu, kad ir privataus sektoriaus darbuotojai neliktų užribyje: vienas iš uždavinių – siekti, kad dėl adekvataus darbo užmokesčio ir papildomų garantijų su darbdaviais galėtume susitarti šakos ar sektoriaus lygmeniu. Reaguojame ir į darbdavių pasiūlymus, kuriais siekiama mažinti vaistininkų ir farmacininkų bei aviacijos sektoriaus darbuotojų garantijas, pavyzdžiui trumpinti atostogų laiką.

Svarbų dėmesį skyrėme Europos Sąjungos (ES) direktyvų perkėlimui į nacionalinę teisę - dalyvavome diskusijose dėl platformų darbuotojų ir skaidraus atlygio direktyvų nuostatų taikymo mūsų šalies darbuotojams.

Gegužės 1-ąją Palangoje organizavome profesinių sąjungų eiseną, kuria siekėme atkreipti dėmesį į šios darbuotojams svarbios dienos minėjimą, solidarumo, susitelkimo svarbą. *Ačiū visiems nariams, atvykusiems į šį svarbų renginį!*

2025 m. tęsėme darbą Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Tarptautinės profesinių sąjungų konfederacijos (ITUC) struktūrose, stiprinome solidarumą su Baltijos, Skandinavijos ir kitų Europos šalių profesinėmis sąjungomis, stengėmės būti patikimu Lietuvos darbuotojų balsu aukšto lygmens tarptautiniuose susitikimuose bei debatuose.

Norėčiau akcentuoti, kad 2026 metų gegužę įvyks VIII LPSK ataskaitinis-rinkiminis suvažiavimas, kuriame bus renkamas organizacijos pirmininkas – jau pradėjome pasirengimo darbus šiam svarbiam įvykiui.

Žengiame į naujų iššūkių kupiną laikotarpį, kuriame norime matyti mūsų organizaciją, kaip stiprią, vieningą ir modernią, į žmogų bei jo poreikius orientuotą darbuotojų atstovę.

Todėl pirmiausia norėčiau padėkoti kiekvienam iš Jūsų – nes Jūs kuriate LPSK pamatą: Jūsų indėlis bei aktyvus dalyvavimas Konfederacijos veikloje turi reikšmę siekiant bendro tikslo, stiprinant darbuotojų balsą.

Nuoširdžiai dėkoju LPSK šakinių organizacijų atstovams, Valdybos nariams, negailėjusiems laiko priimant svarbius sprendimus dėl LPSK veiklos bei atstovavusiems mums susitikimuose, derybose, konferencijose, Trišalėje Taryboje, darbo grupėse ir komisijose bei tarptautiniuose komitetuose.

Taip pat negaliu nepaminėti ir skaudžios netekties: rugsėjo 25 d. po sunkios ligos Anapilin iškeliavo daugeliui Jūsų pažįstama ilgametė kolegė **Janina Matuizienė**.

Nuo pat LPSK įsteigimo 2002 m. iki 2022 m. J. Matuizienė ėjo generalinės sekretorės pareigas. Vėliau vadovavo Lietuvos kultūros darbuotojų profesinių sąjungų federacijai, buvo LPSK valdybos nare, Nacionalinės pagyvenusių žmonių asociacijos „Patirtis“ pirmininkė, taip pat daug metų atstovavo senjorų interesams bendrijoje „Bočiai“.

Ji buvo įsitraukusi į Vilniaus miesto nevyriausybinių organizacijų tarybos veiklą, nuolat siekė, kad kultūros darbuotojų, senjorų ir bendruomenių balsas būtų girdimas valstybės institucijose.

Tai išties didelė netektis Lietuvos profesinių sąjungų ir visuomeniniam judėjimui.

Todėl norėčiau pakviesti Tarybos narius tylos minute pagerbti J. Matuizienės atminimą.

Pagarbiai

L. e. p. pirmininkė

Dalia Jakutavičė

GYNYBOS FINANSAVIMAS IR MOKESČIŲ POLITIKA

2025 m. diskusijos dėl gynybos finansavimo tapo viena centrinių temų nacionalinėje politikoje. LPSK akcentavo, kad saugumo stiprinimas negali būti finansuojamas mažinant socialines investicijas, viešąsias paslaugas ar perkeliant naštą ant mažiausiai uždirbančių darbuotojų.

Profesinės sąjungos nuosekliai priminė, kad mokesčių sistema Lietuvoje vis dar yra viena regresyviausių ES, todėl finansavimo paieškos turi būti orientuotos į realų progresyvumą, pelno mokesčio tarifo didinimą stambioms įmonėms, įšaldytų mokestinių lengvatų peržiūrą, dividendų ir kapitalo pajamų teisingesnį apmokestinimą.

Būtina užtikrinti, kad surinkti mokesčiai būtų nukreipti viešųjų paslaugų prieinamumui ir kokybei gerinti, regionų infrastruktūrai, darbuotojų atlyginimams, socialinėms garantijoms ir šeimų paramai. Taip pat svarbu teikti visuomenei ataskaitą apie iš gyventojų surinktus ir išleistus pinigus, aiškiai įvardinant kokios gyventojų reikmės bus tenkinamos iš konkretaus surinkto mokesčio.

LPSK aktyviai dalyvavo diskusijose dėl mokesčių sistemos pakeitimų, kurie įsigalios nuo 2026 m. Konfederacijos vieši pasisakymai, spaudos konferencijos ir dalyvavimas derybose prisidėjo prie to, kad dalis nepalankių pasiūlymų darbuotojams buvo atmesti ar sušvelninti.

Pirminiuose Vyriausybės svarstytuose mokestinių pakeitimų siūlymuose buvo identifikuota daug rizikų, galėjusių neigiamai paveikti darbuotojų ir šeimų finansinę padėtį. Daugiausia nerimo kėlė planuoti gyventojų pajamų mokesčio pokyčiai ir reikšmingai platesnė nekilnojamojo turto mokesčio bazė, kuri būtų padidinusi finansinę naštą vidutines ir mažesnes pajamas gaunantiems gyventojams.

Papildomai akcentuota, kad siūlyti pakeitimai galėjo sukelti papildomų draudimo kaštų būsto paskoloms. Tai būtų reiškę, kad didėtų naujų paskolų įmokos ir išlaidos, tenkančios jauniems žmonėms bei šeimoms, siekiančioms įsigyti savo pirmąjį būstą.

LPSK aktyvus įsitraukimas į derybas ir viešas konsultacijas padėjo laiku atkreipti dėmesį į šias rizikas ir išvengti blogiausių scenarijų bei užtikrinti, kad galutiniai sprendimai būtų labiau subalansuoti socialiniu požiūriu.

Be to, LPSK kartu su partneriais iš Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo akcentavo, kad bet kokie mokestiniai sprendimai turi vertinti poveikį mažiausias pajamas gaunančių šeimų biudžetams. Skurdo rizika Lietuvoje vis dar viršija ES vidurkį, todėl socialinis teisingumas privalo tapti kertiniu visuomenės saugumo elementu, ne tik gynybos politikos klausimu.

PENSIJŲ KAUPIMO SISTEMOS POKYČIAI

Pensijų kaupimo klausimas užėmė svarbią vietą LPSK veikloje. Ne tik kritikavome ankstesnį II pakopos modelį, bet ir siūlėme tvarius sprendimus, kurie padėtų gyventojams jaustis tvirčiau sulaukus pensinio amžiaus.

Diskusijose su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos banko atstovais akcentavome būtinybę atsisakyti automatinio įtraukimo, galimybę bet kada sustabdyti įmokų mokėjimą, užtikrinti geresnę informacinę komunikaciją žmonėms apie jų pensijų pasirinkimus, pensijų fondų veiklos atskaitomybę bei skaidrumą.

Rugsėjo 29-30 dienomis Vilniuje, Bernardinų sode, vykusiame diskusijų festivalyje „Būtent!“ pažymėjome, jog būtina siekti, kad gyventojai žinotų, iš ko susideda jų pensija, kad jiems paprasto algoritmo būdu ir skaidriai būtų paaiškinama, kokias galimybes turi kaupti senatvei. Taip pat akcentuota, jog pensijų sistemos pagrindas turi likti Sodra, o politikai turi priimti sprendimus, palankius ne tam tikroms interesų grupėms, bet gyventojams.

Lapkričio 7 d. LPSK atstovės susitiko su Europos Komisijos (EK) nare Maria Luis Albuquerque, atsakinga už finansines paslaugas, santaupas ir investicijų sąjungą. Susitikime atkreipėme dėmesį, kad itin svarbus II pakopos pensijų fondų veiklos skaidrumas bei aiškumas, ypač sudarant paslaugų sutartis su klientais – žmonės turi žinoti, kokios sąlygos jų laukia ir kokią grąžą jie gali tikėtis gauti. Be to, Lietuvoje dar nėra pakankamai išdiskutuotas ir išnaudotas profesinių pensijų fondų instrumentas. Darbdaviams trūksta paskatų tokius fondus steigti, o profesinės sąjungos dažnai stokoja ekspertinių išteklių šiai temai plėtoti.

LPSK taip pat įsitraukė į ES pensijų adekvatumo ir skurdo mažinimo diskusijas, kartu su europiniais partneriais akcentuodama būtinybę mažinti skurdo riziką senatvėje.

DARBO KODEKSO NAUJOVĖS

Šių metų bėgyje vyko intensyvus darbas, susijęs su Darbo kodekso straipsnių pakeitimais dėl suminės darbo laiko apskaitos, kolektyvinės sutarties taikymo išplėtimo, teisinės streikuojančiųjų padėties ir garantijų, ES skaidraus darbo užmokesčio direktyvos nuostatų perkėlimo į Darbo kodeksą, siekiant mažinti darbo užmokesčio atotrūkį tarp darbuotojų už tos pačios vertės darbą.

Direktyvoje numatyta, kad jei įmonėje atotrūkis tarp vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodos vertės darbą sieks bent 5 procentus dydžio ir darbdavys negebės šio skirtumo pagrįsti jokiais objektyviais ir lyties požiūriu neutraliais kriterijais bei neištaisys šio skirtumo per 6 mėnesius nuo pranešimo pateikimo dienos, darbdavys privalės atlikti bendrą darbo užmokesčio vertinimą ir pašalinti nepagrįstus darbo užmokesčio skirtumus.

Lietuvai, kaip ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms, suteikiama laisvė savarankiškai nustatyti konkrečias sankcijas darbdaviams už šios direktyvos pažeidimus.

Pažymėtina, kad šios direktyvos nuostatos į Lietuvos teisinę sistemą turi būti perkeltos iki 2026 m. birželio 7 d.

Tęsiamos diskusijos dėl ES direktyvos dėl darbo platformoje sąlygų gerinimo perkėlimo į nacionalinę teisę.

Svarstant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) pateiktus siūlymus LPSK laikosi pozicijos, kad skaitmeninių platformų darbuotojų darbo santykių reguliavimas turėtų būti integruotas ne į Darbo kodeksą, bet reikėtų atskirų teisinių sprendimų, skirtų skaitmeninėms darbo platformoms. Tai yra būtina siekiant užtikrinti socialinį saugumą, teisinį aiškumą ir darbuotojų teises sparčiai besikeičiančioje darbo rinkoje.

Specializuotas įstatymas leistų aiškiai atskirti, kokie santykiai laikytini darbo santykiais, kokias garantijas darbuotojai gautų ir kokią atsakomybę prisiimtų platformos.

Toks reguliavimas taip pat sudarytų sąlygas greičiau ir efektyviau reaguoti į technologinius bei organizacinius pokyčius sektoriuje. Be to, taip būtų pasiektas balansas tarp darbuotojų apsaugos ir sektoriaus plėtros, stiprinant pasitikėjimą skaitmeninėmis darbo platformomis ir jų tvarų vystymąsi.

VEIKLA TRIŠALĖJE TARYBOJE, ATSTOVAVIMAS KITOSE INSTITUCIJOSE

2025-ieji LR Trišalei Tarybai (TT) buvo ypatingi – minėtas jos 30-metis, kuris išryškino institucijos svarbą šalies socialiniam dialogui. Pabrėžtas TT vaidmuo, kaip vienos brandžiausių ir stabiliausių platformų, kurioje derinami darbuotojų, darbdavių ir valstybės interesai. Tai atspindi ir Tarybos darbotvarkė – plati, apimanti tiek ekonominius, tiek socialinius, tiek teisinius valstybės raidos klausimus.

TT sudaro 21 narys: po 7 profesinių sąjungų, darbdavių organizacijų bei Vyriausybės atstovus. Jai kas pusmetį rotacijos principu pirmininkauja visų trijų socialinių partnerių atstovai.

Šiuo metu TT pirmininkės pareigas eina LPSK laikinoji vadovė *Dalia Jakutavičė*, kuri Tarybai pirmininkaus iki 2026 m. balandžio.

LPSK atstovai Trišalėje Taryboje: *Artūras Černiauskas*, Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, LPSK pirmininkės pavaduotojas (pagrindinis narys); *Raimondas Tamošauskas*, Lietuvos maistininkų profesinės sąjungos pirmininkas, *Aleksandras Posochovas*, Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, *Irena Petraitienė*, Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė (pakaitiniai nariai).

2025 metais Trišalės tarybos darbotvarkę formavo klausimai, susiję su pajamų nelygybe, darbo užmokesčiu, skurdo mažinimu ir darbuotojų garantijų apsauga.

Didelis dėmesys skirtas socialinei politikai ir pažeidžiamoms grupėms. Taryba analizavo skurdo mažinimo priemones, jaunimo užimtumo ypatumus, žmonių su negalia dalyvavimą darbo rinkoje ir galimybes pratęsti jų įdarbinimo skatinimo programas. Šios diskusijos atskleidė platesnį socialinį kontekstą – kad darbo santykiai negali būti atskirti nuo skurdo, socialinės atskirties ir demografinių iššūkių.

Vasaros laikotarpiu ir rudens pradžioje daugiausiai dėmesio buvo skirta TT diskusijoms dėl minimalaus mėnesinio atlyginimo (MMA) dydžio nustatymo 2026 metams.

Darbdaviams, kaip ir kasmet, siekiant susieti MMA dydį su produktyvumo rodikliais, akcentavome, kad MMA 2026 m. turi būti nustatyta pagal Lietuvos banko siūlomą dydį ir siekti 1198 eurus prieš mokesčius. Tai sudarytų 50 proc. vidutinio darbo užmokesčio (VDU) – toks dydis buvo numatytas ir tarp Trišalės Tarybos socialinių partnerių sutartoje MMA formulėje, taip pat ES Direktyvoje dėl tinkamo minimalaus atlyginimo.

Galiausiai, išsiskyrus TT narių nuomonėms ir nepavykus susitarti dėl konkrečių sumų, Vyriausybė pasiūlė savo dydį, tad MMA kitąmet didės prieš mokesčius iki 1153 EUR (115 EUR, arba 11,1 proc.). Minimalus valandinis atlyginimas nuo 2026 m. sausio 1 d. kils iki 7,05 EUR.

Lapkritį į TT darbotvarkę Lietuvos verslo konfederacija (LVK) prašė įtraukti klausimą dėl orlaivių įgulų narių ir farmacijos specialistų pailgintų atostogų bei farmacijos specialistams taikomos sutrumpintos darbo savaitės teisinio reguliavimo peržiūros, siekiant ilginti farmacijos specialistų darbo savaitę ir trumpinti jų atostogas. Tačiau LPSK bei Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga išreiškė principinę poziciją, kad tokie sprendimai kelia tiesioginę grėsmę tiek vaistinių darbuotojų gerovei, tiek pacientų saugumui, todėl šis klausimas kol kas atidėtas.

Pažymėtina, kad LPSK atstovai taip pat dalyvauja Darbo santykių komisijos prie Trišalės Tarybos, Trišalės tarybos prie Užimtumo tarnybos, Darbo ginčų komisijos prie Valstybinės darbo inspekcijos, Nacionalinės regioninės plėtros tarybos, Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos, Privalomojo sveikatos draudimo tarybos, Lietuvos darbuotojų saugos ir sveikatos komisijos, ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto veikloje.

KOLEKTYVINĖS SUTARTYS, DERYBOS

2025 m. buvo itin reikšmingi aukštesnio lygmens kolektyvinių sutarčių plėtrai ir atnaujinimui.

LPSK ne tik pasirašė Nacionalinės kolektyvinės sutarties (NKS) pakeitimus, bet vasaros laikotarpiu aktyviai dalyvavo derybų posėdžiuose, kitose diskusijose dėl šios sutarties.

Atnaujinta NKS galios trejus metus – nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2028 m. gruodžio 31 d., bus taikoma apie 70 tūkst. darbuotojų.

Akcentuotina, jog pavyko išsaugoti visas ankstesnėje sutartyje numatytas garantijas biudžetinių įstaigų ir organizacijų bei įmonių, kurių akcininkės yra valstybė ar savivaldybės, profesinių sąjungų nariams.

Svarbiausios nuostatos:

- ✓ 2 papildomos apmokamos atostogų dienos saviugdai arba savanorystei (taikoma ne tik biudžetinėms įstaigoms, bet ir valstybės / savivaldybės valdomoms įmonėms);
- ✓ Mokymosi atostogos: iki 10 dienų per metus apmokamos 100 % vidutinio darbo užmokesčio; iki 20 dienų per metus – 50 % (taikoma biudžetinėms įstaigoms); iki 5 dienų atostogų sveikatos gerinimui (biudžetinėms įstaigoms);
- ✓ Nuo 2027 metų – bazinio dydžio nustatymas taps derybų klausimu NKS. Tai reiškia, kad profesinės sąjungos turės tiesioginę įtaką viešojo sektoriaus atlyginimų politikai.
- ✓ Nustatytas mechanizmas sutarties įgyvendinimo ir priežiūros kontrolei: bus įsteigta dvišalė taryba, kuri susitiks ne rečiau kaip du kartus per metus. Be to, rekomenduojama atkurti regionines (trišales / dvišales) tarybas bei skatinti analogiškų tarybų steigimą šakų ir teritoriniu lygiu siekiant sustiprinti socialinį dialogą ir jo stebėseną.
- ✓ Profesinių sąjungų nariams – papildomos garantijos dėl atostogų, sveikatos patikrų, veiklos vertinimo, dalyvavimo darbo ginčuose, apsaugos atleidimo atvejais ir kt.

Taip pat 2025 m. sėkmingai baigtos derybos arba pasirašytos šakos lygmens kolektyvinės sutartys. Derybose dalyvavo mūsų šakų pirmininkai bei aktyvūs nariai.

Policijos įstaigos

2025 m. rugsėjį atnaujinta Policijos šakos kolektyvinė sutartis. Derybose su Policijos departamento atstovais dalyvavo Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos (LTPF) derybinė grupė. Naujoji redakcija suteikia daugiau garantijų profesinių sąjungų nariams, įskaitant papildomas poilsio dienas pareigūnams, auginantiems mažus vaikus, sustiprintą apsaugą darbo santykiuose ir aiškesnį socialinių garantijų reglamentavimą. Policijos departamente įsteigta nauja pareigybė, atsakinga už sutarties įgyvendinimo priežiūrą – tai pirmas toks mechanizmas, didinantis skaidrumą ir užtikrinantis, kad sutarties nuostatos būtų vykdomos realiai.

Kultūros sektorius

2025 m. rugsėjį pasirašytas susitarimas dėl Lietuvos kultūros šakos kolektyvinės sutarties pakeitimo. Po derybų pasiektu susitarimu pratęstas sutarties galiojimas iki 2026 m. gruodžio 31 d. ir gerokai išplėstas kultūros įstaigų, kurių darbuotojams ji taikoma, sąrašas – dabar jame yra net 130 įstaigų. Atnaujintos nuostatos numato, kad profesinių sąjungų nariai gauna 2 papildomas apmokamas poilsio dienas per metus šeimyniniams įsipareigojimams vykdyti – jos suteikiamos šalia jau esamų 7 papildomų poilsio dienų, numatytų NKS, galimybę dirbti nuotoliniu būdu, trumpesnę darbo savaitę bei aiškesnes dienpinigių ir komandiruočių taisykles scenos meno įstaigoms. Derybose dalyvavo Lietuvos teatrų ir koncertinių įstaigų darbuotojų profesinių sąjungų federacijos, Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos atstovai.

Sveikatos sistema

2025 m. spalį, po sunkių bei įtemptų derybų, pasirašyta atnaujinta Sveikatos sistemos šakos kolektyvinė sutartis tarp medikų profesinių sąjungų ir Sveikatos apsaugos ministerijos. Sutartis numato reikšmingą atlyginimų didėjimą: gydytojams – apie 12 % (maždaug +285 EUR bruto), slaugytojams – taip pat apie 12 % (apie +228 EUR bruto). Sustiprintos darbuotojų garantijos dėl kvalifikacijos kėlimo, budėjimų apmokėjimo, papildomų kompensacijų dėl pavadavimų bei lankstesnės galimybės derinti darbo užmokestį įstaigų lygmeniu. Tai vienas didžiausių sektoriaus pasiekimų per pastaruosius metus, tiesiogiai gerinantis medikų ir slaugytojų darbo sąlygas. Darbuotojams derybose atstovavo Lietuvos slaugos specialistų organizacijos bei Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojų profesinės sąjungos atstovai.

Socialinių paslaugų sektorius

2025 m. spalį pasirašytas susitarimas dėl Socialinių paslaugų šakos kolektyvinės sutarties pakeitimo. Didžiausias pasiekimas – išplėstas sutarties taikymo mastas: nuo šiol kolektyvinės sutarties nuostatos bus taikomos apie 6 tūkst. profesinių sąjungų narių, dirbančių 100 socialinių paslaugų įstaigų visoje Lietuvoje. Tai reiškia, kad daugiau socialinių darbuotojų gauna papildomas garantijas, tokias kaip papildomos poilsio dienos, geresnes darbo sąlygas, aiškesnius socialinių garantijų standartus ir stipresnį darbo santykių reglamentavimą. Derybose dėl šios sutarties atnaujinimo dalyvavo Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos ir Lietuvos visuomeninių paslaugų profsąjungų federacijos atstovai.

Miško pramonė

2025 m. lapkričio mėn. baigtos derybos dėl Valstybinių miškų urėdijos kolektyvinės sutarties atnaujinimo, kuriose darbuotojams atstovavo Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija (LMPF). Sutarta, kad naujoji sutartis bus aiškesnė, trumpesnė ir numatys geresnes, nei Darbo kodeksas, garantijas, sustiprins socialinį dialogą ir darbuotojų apsaugą visame sektoriuje. Nors detalės bus paskelbtos paskelbus galutinį tekstą, LMPF pabrėžė, kad sutartyje atsiras daugiau socialinių garantijų darbuotojams, socialinio dialogo stabilumo miško pramonės sektoriuje.

Iššūkiai dėl viešųjų paslaugų darbuotojų darbo užmokesčio bei garantijų

Rudenį kultūros, švietimo ir teisėsaugos sektoriai susidūrė su panašiais iššūkiais – nepakankamu finansavimu susitarimuose numatytiems įsipareigojimams įvykdyti, darbuotojų darbo užmokesčiui didinti.

Kultūros darbuotojai vis dar jaučia ilgalaikio nepakankamo finansavimo pasekmes, o švietimo sektoriuje kilo įtampų dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pasiūlyto mažesnio, nei buvo susitarta kolektyvinėje sutartyje, biudžeto švietimo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčiui. Lietuvos švietimo ir mokslo profesinės sąjungos atstovai stengėsi, kad ministerija atsižvelgtų į darbuotojų lūkesčius be ankstesnius įsipareigojimus šakos kolektyvinėje sutartyje. Po sunkių derybų ministerijos siūlytas projektas buvo gerokai koreguotas ir rastas sutarimas dėl didesnio asignavimo.

Teisėsaugos pareigūnai išreiškė susirūpinimą dėl biudžeto projekte numatytu gerokai per menku finansavimu, todėl lapkričio 25 d. Vilniuje surengė protesto akciją, siekdami didesnių lėšų darbo užmokesčiui bei geresnių darbo sąlygų.

ĮVAIZDIS, KOMUNIKACIJA, BENDRUOMENĖS STIPRINIMAS

LPSK įvaizdis viešojoje erdvėje ir komunikacijoje yra nuosekliai orientuotas į darbuotojų teisių gynimą, socialinio dialogo skatinimą ir atstovavimą nacionaliniu bei tarptautiniu lygmeniu. Siekiame, kad atsispindėtų ne tik LPSK lyderių matomumas, bet ir šakų veikla, pasiekimai derybose, ar kitos svarbios aktualijos.

Interneto svetainė lpsk.lt

Tai LPSK „vizitinė kortelė“, skirta dalykinei komunikacijai apie aktualius įstatymų projektus, kolektyvines sutartis, LPSK valdybos, tarybos posėdžius ir priimtus sprendimus, tarptautinę veiklą ir atskirų šakų problemas.

Svetainę aplanko apie 7,2 tūkst. unikalių skaitytojų per mėnesį.

Patogu tai, kad norintys sekti svarbiausias naujienas iš LPSK ir profesinių sąjungų gyvenimo, gali užsisakyti LPSK naujienlaiškį tiesiog suvedę savo el. pašto adresą, ir naujienų santrauka kas mėnesį atkeliauja į el. paštą.

Socialiniai tinklai

LPSK Facebook platforma naudojama informacijai paskleisti platesnei auditorijai, išlaikant santykinai oficialų toną, tačiau akcentuojant aštresnes socialines-ekonomines problemas, orientuojantis į trumpus, bet paveikius tekstus, siekiant sudominti įvairaus amžiaus sekėjus, ypač jaunesnius.

Facebook sekėjų skaičius šiuo metu yra 15 600. Jis nuolat auga, o ypatingai suaktyvėjimas pastebimas įvairių akcijų, protestų metu (pavyzdžiui, Gegužės 1-osios eisena, pareigūnų protestas, kt.), ar kai kalbame apie darbo užmokestį, MMA, kai dalinamės darbo teisės patarimais.

Pateikiame Facebook sekėjų auditoriją pagal amžių ir lytį:

Iliustracijoje matome, kad didžiausias sekėjų skaičius yra tarp vidutinio amžiaus žmonių.

Iššūkiai:

- ✓ Sudominti ir įtraukti jaunimą. Jis verčiau renkasi Instagram platformą, be to, šią skaitytojų grupę labiau domina vaizdinis turinys, video, nuotraukų formatai nei tekstiniai įrašai.
- ✓ Kitas iššūkis – sudominti vyrus, nes, kaip rodo statistika, tarp Facebook sekėjų jų yra tik penktadalis. Galimai tai susiję su mūsų atstovaujamų sektorių specifika (sveikatos, socialinių paslaugų, švietimo, kt.).
- ✓ Taip pat profesinės sąjungos bando prisitaikyti prie Meta sprendimo blokuoti mokamas socialines bei politines žinutes (reklamą) - tai reiškia, kad visuomeninėms organizacijoms galimai bus sunkiau pasiekti platesnę auditoriją. Visgi, profesinių sąjungų komunikacijos specialistų diskusijose pabrėžiama, jog veikiausiai teks grįžti prie klasikinio ir jau patikrinto būdo - pasiekti žmones per el. laiškus, susitikimus, aktualias žinutes. Be to, labai svarbu, kad žmonės dalintųsi socialinių tinklų turiniu - tai didina matomumą.

Pažymėtina, kad Konfederacija tradiciškai yra viena pagrindinių nuomonių formuotojų darbo santykių, socialinio dialogo ir darbuotojų teisių temose. Žiniasklaidoje LPSK atstovai dažniausiai pasirodo kaip pagrindiniai darbuotojų atstovai svarstant Darbo kodekso pakeitimus, diskutuojant apie darbo užmokestį, minimalios algos didinimą, analizuojant darbo rinkos, užimtumo pokyčius, sektorių iššūkius, reaguojant į kolektyvinius ginčus ar streikus.

Mūsų atstovus pateikti nuomonę dažnai kviečia žinių portalų, radijo, TV laidų žurnalistai. Siekdami, kad LPSK balsas būtų girdimas ir regionuose, bendradarbiaujame su regionų žiniasklaidos kanalais, radijo stotimis, pavyzdžiui, FM99. Tai kuria stabilų ekspertinį LPSK įvaizdį ir leidžia organizacijai išlikti viešosios diskusijos dalimi.

0,6 % GPM parama: kodėl ji tokia svarbi?

0,6 % GPM parama LPSK – tai ne tik finansinė paspirtis, bet ir strateginis įrankis stiprinti organizacijos matomumą bei paskatinti daugiau žmonių domėtis profesinių sąjungų veikla.

2025 m. pavasarį Vilniaus viešajame transporte buvo rodoma LPSK reklama apie 0,6 % GPM paramą: keleiviai vykdami transportu galėjo matyti trumpą reklaminį filmuką apie paramą bei raginimą jungtis į LPSK.

Ši parama sudaro gana reikšmingą dalį LPSK pajamų: už 2024 metus buvo surinkta 24 tūkst. EUR. Tikimasi, kad už šiuos metus bus surinkta panaši suma. Kuo daugiau žmonių paskiria savo 0,6 %, tuo labiau LPSK tampa matoma ir girdima viešojoje erdvėje. Tai – tiesioginė investicija į stipresnę organizaciją. Ji leidžia užtikrinti profesionalią organizacijos veiklą, padedančią dar geriau atstovauti darbuotojų interesams.

Pažymėtina, kad 2025 m. buvo inicijuoti ir sėkmingai įgyvendinti kultūrinio bendradarbiavimo projektai, skirti kultūros prieinamumui didinti. Tai apėmė reikšmingas nuolaidas nariams bilietams į įvairius kultūros renginius (teatrus, koncertus, muziejus), taip pat organizuotus nemokamus kino seansus profesinės sąjungos nariams. Taip pat buvo surengta pažintinė išvyka į Europos Parlamentą Strasbūre, suteikiant nariams galimybę iš arčiau susipažinti su sprendimų priėmimo procesais. Šios iniciatyvos siekė praturtinti narių laisvalaikį ir skatinti bendruomeniškumą.

LPSK skyrė dėmesį narių švietimo apie Europos Sąjungos institucijų veiklą skatinimui: buvo surengta pažintinė išvyka į Europos Parlamentą Strasbūre, suteikiant nariams galimybę iš arčiau susipažinti su sprendimų priėmimo procesais.

TARPTAUTINĖ VEIKLA

2025 m. LPSK nuosekliai stiprino Lietuvos profesinių sąjungų balsą tarptautinėje erdvėje, aktyviai veikdama Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Tarptautinės profesinių sąjungų konfederacijos (ITUC), Europos regiono tarybos (PERC), Baltijos šalių profesinių sąjungų tarybos, Baltijos šalių profesinių sąjungų tinklo (BASTUN) ir kitose tarptautinėse struktūrose. Ši veikla neapsiribojo vien dalyvavimu posėdžiuose - LPSK kryptingai siekė, kad Lietuvos darbo politikos prioritetai būtų matomi ir įtraukiami į tarptautinius teisėkūros procesus.

Regioniniu lygmeniu LPSK aktyviai dalyvavo BASTUN veikloje, kur didelis dėmesys skirtas atlyginimų skirtumų mažinimui, darbuotojų migracijos klausimams, demokratijos apsaugai ir viešųjų paslaugų kokybei. Kartu su partneriais iš Baltijos jūros regiono buvo parengtos bendros rezoliucijos, akcentuojančios socialinio teisingumo ir darbuotojų saugumo svarbą geopolitinių ir ekonominių iššūkių fone.

Europos kontekste daugiausia dėmesio skirta adekvačių atlyginimų užtikrinimui, kolektyvinių derybų aprėpties ir veiksmingumo didinimui, socialinės apsaugos stiprinimui, darbuotojų teisių užtikrinimui skaitmeninėse ir platformų pagrindu veikiančiose darbo rinkose, taip pat atsakingam skaitmeninės, žaliosios transformacijos ir dirbtinio intelekto reguliavimui. Šie prioritetai atsispindėjo ETUC priimtose pozicijose, rekomendacijose ir rezoliucijose, prie kurių formavimo prisidėjo LPSK nariai.

2025 m. LPSK nuosekliai stiprino savo dalyvavimą ETUC struktūrose - atstovai aktyviai dirbo svarbiausiuose ETUC komitetuose:

- ✓ Kolektyvinių derybų ir atlyginimų koordinacinis komitetas - *Birutė Daškevičienė, Raimondas Tamošauskas*
- ✓ Socialinio dialogo komitetas - *Aleksandras Posochovas, Irena Petraitienė*
- ✓ Ekonomikos komitetas - *Henrikas Savickis*
- ✓ Pagrindinių teisių ir vidaus rinkos teisės aktų komitetas - *Evelina Šilinytė*
- ✓ Sveikatos ir saugos komitetas - *Rūta Kiršienė*
- ✓ Teisingo perėjimo komitetas - *Birutė Daškevičienė, Bernardas Šatkovskis*
- ✓ Migracijos ir įtraukties komitetas - *Aleksandras Posochovas*
- ✓ Spaudos, komunikacijos ir kampanijų komitetas - *Jūratė Čilinskaitė, Eglė Žukauskaitė*
- ✓ Kokybiško užimtumo ir darbo rinkos komitetas - *Tomas Rimkus*
- ✓ Regioninės, ekonominės ir socialinės sanglaudos komitetas - *Irena Petraitienė, Tomas Rimkus*
- ✓ Socialinės apsaugos ir pensijų komitetas - *Rūta Osipavičiūtė, Jurga Subačiūtė-Žemaitienė*
- ✓ Mokymo, profesinio mokymo ir įgūdžių komitetas - *Tatjana Babrauskienė, Eglė Žukauskaitė*
- ✓ Moterų komitetas – *Regina Dvaržeckytė, Sonata Baginskaitė-Puodė*
- ✓ Prekybos ir išorės santykių komitetas - *Irena Petraitienė*
- ✓ Darbuotojų dalyvavimo ir įmonių politikos komitetas - *Aleksandras Posochovas*
- ✓ Jaunimo komitetas - *Eglė Žukauskaitė.*

Šis platus LPSK atstovavimas ETUC komitetuose užtikrino, kad Lietuvos profesinių sąjungų pozicijos būtų deramai integruojamos į bendras Europos darbo politikos kryptis.

LPSK yra delegavusi savo atstovę į naujos kadencijos Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą (EESRK): jame darbuotojams atstovauja Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkės pavaduotoja *Jurga Subačiūtė-Žemaitienė*.

Ji taip pat darbuojasi trijuose EESRK skyriuose: Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo (INT), Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės (TEN) bei Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės (SOC).

LPSK bendradarbiavimas su tarptautinėmis profesinių sąjungų organizacijomis virto konkrečiais rezultatais - Europos teisingumo teismas priėmė galutinį teigiamą sprendimą dėl Adekvačios minimalios algos direktyvos, pristatytas naujas priemonių rinkinys kolektyvinėms deryboms stiprinti, pateiktos rekomendacijos dėl praktinio darbo užmokesčio skaidrumo ir platformose dirbančių darbuotojų apsaugos priemonių įgyvendinimo.

Svarbiu metų akcentu tapo LPSK dalyvavimas ITUC Oraus darbo dienos renginyje Vienoje, kur susibūrė profesinių sąjungų lyderiai iš viso pasaulio. Čia LPSK nariai aptarė iššūkius, susijusius su pajamų nelygybe, socialine apsauga, bei darbuotojų teisių užtikrinimo nestabilumo, geopolitinės įtampos kontekste. Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijai (LPSK) renginyje atstovavo Tomas Rimkus, Asta Kazakevičienė ir Ramunė Nagelienė iš Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos, Bernardas Šatkovskis iš Lietuvos žurnalistų sąjungos bei Žana Andrejevė iš Lietuvos slaugos specialistų organizacijos.

Tarptautinėje veikloje ypatingą vietą užėmė solidarumas su nepriklausomomis bei Lukašenkos režimo aktyviai persekiojamomis Baltarusijos profesinėmis sąjungomis.

Rugsėjį Vilniuje, LPSK būstinėje, viešėjo ITUC generalinis sekretorius Luc Triangle, kuris atvyko susitikti su Lietuvos profesinių sąjungų atstovais bei persekiotais, kelerius metus kalintais, o vėliau į Lietuvą

deportuotais Baltarusijos nepriklausomų profesinių sąjungų aktyvistais. Situaciją pristatė Baltarusijos demokratinių profesinių sąjungų kongreso pirmininkas Aleksandras Jaraščiukas, kuris šiuo metu yra Lietuvoje, jam teikiama psichologinė, medicininė pagalba. LPSK palaiko ryšį su A. Jaraščiuko artimaisiais bei yra pasirengusi padėti Baltarusijos kolegoms, kurie patiria režimo persekiojimus.

Be aktyvios darbo politikos formavimo darbotvarkės, daug dėmesio skirta ir narių kompetencijų ugdymui. LPSK nariai aktyviai dalyvavo ETUI ir kitų tarptautinių organizacijų rengiamuose mokymuose bei seminaruose, apimančiuose kolektyvines derybas, darbo teisę, dirbtinio intelekto taikymą, migracijos politiką, sveikatą ir saugą darbe ir kitas problemines temas.

Šią veiklą lydėjo nuosekli komunikacija su nariais: reguliariai teikdama tarptautinių aktualijų santraukas ir analizę LPSK siekė užtikrinti, kad tarptautinė informacija būtų ne tik pasiekiama, bet ir praktiškai naudojama stiprinant profesinių sąjungų pozicijas Lietuvoje.

LPSK VYKDOMI PROJEKTAI

MIGRINT – integracija į darbo rinką ir migrantų teisių gynimas

LPSK įgyvendina ES finansuojamą projektą „LABOUR-INT 3: Iniciatyva, skirta migrantų integracijai į darbo rinką“. Projekto pradžia – 2024 m. balandžio mėn., trukmė – 24 mėn.

Projekto veiklos apima: nuotolines teisines konsultacijas migrantams (anglų ir rusų kalbomis), mokymus profesinių sąjungų atstovams, gerosios patirties sklaidą, planą kurti teisinės pagalbos tinklą migrantams, informacijos rengimą keliomis kalbomis.

Tikslas – padėti užsieniečiams, dirbantiems Lietuvoje, apsisaugoti nuo išnaudojimo, susipažinti su savo teisėmis darbo rinkoje, gauti konsultacijas darbdavio ar darbo sąlygų pažeidimų atveju.

Vertinant LPSK tikslus (socialinis dialogas, darbuotojų teisės, švietimas), MIGRINT atliepia jų strategiją: didina profesinių sąjungų prieinamumą migrantams, stiprina jų teisių apsaugą ir integraciją į darbo rinką.

Projektas „Vystyti socialinį dialogą, siekiant kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą“

Projektas vykdomas 2024–2027 metais.

Jo tikslas – plėtoti socialinį dialogą Lietuvoje, skatinti darbdavių, profesinių sąjungų ir valdžios institucijų bendradarbiavimą, ugdyti jų kompetencijas. Prioritetas – privataus sektoriaus socialinio dialogo stiprinimas.

Veiklos: apskritojo stalo diskusijos, mokymai darbdaviams ir darbuotojams (profesinių sąjungų, darbdavių organizacijų atstovams), konsultacijos socialinio dialogo klausimais, konferencijos, informacijos ir švietimo kampanijos, kt.

Siekiama – kad įmonėse ir organizacijose išaugtų kolektyvinių sutarčių skaičius, stiprėtų profesinių sąjungų narystė, darbuotojų atstovavimas darbe.

Projektą vykdo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su LPSK, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija ir kitomis organizacijomis.

Tiesa, šią vasarą dėl pasikeitimų LPSK sekretoriate bei projekto dokumentacijos tikslinimo renginiai jo lėšoms nebuvo vykdomi, tačiau rudenį vėl startavome su mokymais šakose.

LPSK e-mokymai

LPSK turi savo elektroninę mokymų platformą „Profesinių sąjungų mokykla“, kurioje profesinių sąjungų nariai (ar norintieji tapti nariais) gali nuotoliniu būdu semtis žinių apie profesinių sąjungų veiklą.

Platformoje siūlomi kursai, skirti naujiems profesinių sąjungų lyderiams bei aktyvistams — tai padeda parengti žmones, kurie galės atstovauti darbuotojams, vesti derybas, burti profesines sąjungas įmonėse ir pan.

E-mokymų tikslai atitinka LPSK švietimo ir profesinių sąjungų stiprinimo tikslus: ugdyti gebėjimus, informuoti apie profesinių sąjungų veiklą, skatinti narystę, aktyvumą ir socialinį dialogą.

KOKIA KRYPTIMI JUDĖSIME TOLIAU?

Svarbiausias ateinančių, 2026-ųjų metų, akcentas - *VIII LPSK ataskaitinis-rinkiminis suvažiavimas, vyksiantis gegužės 8 d.*

Jau pradėjome pasirengimo bei organizavimo darbus. Valdyba patvirtino trijų darbo grupių – Suvažiavimo organizavimo, veiklos gairių rengimo ir LPSK įstatų keitimo projekto – sudėtį. Šios grupės yra atsakingos už pagrindinių dokumentų rengimą, suvažiavimo logistiką ir LPSK veiklos prioritetų formavimą artimiausiems ketveriems metams.

Dalis darbo grupių uždavinių jau atlikta, pavyzdžiui, parengti svarbūs dokumentai – nario mokesčio apskaičiavimo tvarka, LPSK veiklos krypčių 2026-2030 metams projektas, kt. Džiugu, kad į pasiruošimo darbus aktyvai įsitraukė ir jūsų organizacijų atstovai.

Ateinantys metai LPSK taps galimybe dar aiškiau įtvirtinti stiprios, atsakingos ir vertybėmis savo veiklą grindžiančios organizacijos vaidmenį. Augant geopolitinėms ir socialinėms įtampoms, mūsų prioritetu išlieka konstruktyvus socialinis dialogas – ne kaip formalumas, o kaip reali priemonė kurti teisingesnes darbo sąlygas, mažinti atotrūkį visuomenėje ir užtikrinti, kad kiekvieno darbuotojo balsas būtų girdimas. Įtvirtindami šį dialogą nacionaliniu, šakiniu ir įmonių lygmenimis, sieksime, kad sprendimai būtų priimami remiantis bendradarbiavimu, o ne konfrontacija.

Ypatingą dėmesį skirsime kolektyvinių sutarčių plėtrai bei jų apimties didinimui, nes būtent per kolektyvinius susitarimus atsiranda tvarūs, į darbuotoją orientuoti sprendimai, skatintnatys darbo rinkos stabilumą. Sieksime, kad profesinės sąjungos dalyvautų diegiant naujoves, nustatant aiškias taisykles, saugančias darbuotojų teises ir užtikrinančias, kad technologiniai sprendimai tarnautų žmonėms, o ne priešingai.

Kitas svarbus sieks – nuolatinis mokymasis ir atsinaujinimas. Matome, kad profesinių sąjungų stiprybė priklauso nuo narių įsitraukimo, gebėjimo greitai reaguoti į pokyčius ir drąsos kurti naujas komunikavimo su darbuotojais formas. Todėl labai svarbu skirti deramą dėmesį kompetencijų ugdymui, jaunimo įtraukimui bei šiuolaikiškai, skaidriai komunikacijai, kad profesinės sąjungos būtų ne tik matomos, bet ir suprantamos, patikimos bei patrauklios kuo įvairesnėms žmonių grupėms.

Stipri organizacinė struktūra ir tvarus finansinis pagrindas yra veiksniai, leidžiantys mums plėtoti užsibrėžtas veiklos kryptis. Todėl sieksime didesnio šakinių organizacijų bendradarbiavimo, aiškaus valdymo modelio ir atviros, patikimos kultūros, kuri skatina veikti kartu. Tai taip pat apima naujų narių pritraukimą ir solidarumo stiprinimą – nes tik būdami vieningi galime inicijuoti pokyčius nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

Galiausiai, LPSK yra pasaulinės profesinių sąjungų šeimos dalis. Tarptautinė partnerystė, keitimasis patirtimis ir dalyvavimas globaliuose procesuose padės mums ne tik atnešti gerąsias praktikas į Lietuvą, bet ir aktyviai prisidėti prie platesnių demokratijos, orumo ir socialinio teisingumo tikslų.

Šios kryptys – tai ne tik artimiausio laikotarpio planas, bet ir mūsų ilgalaikė ambicija: būti organizacija, kuri, nepaisant iššūkių, drąsiai žvelgia į ateitį ir ją kuria kartu su savo nariais.